

Pridržati na ciju god. 3 for. na 1. god. 1 for. 50 rov. na četvert. 75 no.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 grosa. Izlazi svake Nedjelje jednput.

Uz svako dostavljanje predati molimo na uredu hitro uputiti.
Neprijateljskim neprimamo

God. III. U Kalači

U Četvrtak 8. Veljače 1872.

Broj 6.

ANDRAŠEVA POLITIKA.

II.

To mi nećemo da tvrdimo kanda švabo nebi posedovao svojstva za drugovanje sačuvaj nas bože, i njegova je narav čovječja već samo hoćemo da predočimo: da on s drugim narodom nezapletje drugovanja; prati ga pozornostju u selu u gradu i na pustari pakćeš se u mah osvidočiti: ako su samo dvojica švabe, da će jedan drugog naći. Oni u mah odlučno društvo sabiraju, i švabske klubove sačinjavaju bilo to po kakvi ozbilni posao, bilo po kakvu zabavu, bio to poljodilac, zanatlija, trgovac, činovnik, svećenik ili učitelj. A kad smatraš u takom stanju magjara ili slaviana, ridko ćeš viditi: da se oni posebeno sastaju, već se sloje s onim narodom medju kojem živu u jeziku i običaji, zajedno jadikuju, i zajedno se raduju.

Družina njihova ostaje nepobrkana al kako se koji švabo umiša to se u mah zametne nejedinost. Čemu je uzrok u tom što nimać unuje i mudruje, a oni dvojica žive po navadi i nagonu. Dakle ko stvar po naravi razmatra kako ju je Bog opravio taj mora uviditi: da je družina mogućna u svih kućevnih i domaći odnošajih medju magjarom i slavianom, i ako je ta pobunjena tomu je jedini nimać kriv, ne što bi zloban bio, već što uvidja: da u onaj čas ako se slavian s magjarom sporazumi, metni će se velike prepone onoj težnji, koja njega na jadransko i crno more vuče.

Ta ni mi ne zlobimo nimaća, al nemamo volje da nas pogazi, jerbo osićamo da posedujemo toliko svojstva, koliko treba da sami sebe opravljamo i upravljamo. Zato nam je žao što Andraševa politika prišiva Magjara za carstvo nimačko; gdje tako izgleda ko punke na čobanskoj šubi — koje se samo zato nameću,

da se o njih šuba pripinje kadje lapavica, da se čoban neulopa, i odvlači magjara od Slaviana, skojim je već 1000 godina prizivio, i jedan drugog nije izio.

No šta nimać magjara nije izio, što ga turčin nije progutao, to jedino ima zahvaliti slavianu. Čvrsta njegova narav znala je sve udarce tako održati, da se nije promienila. E da ona granica u kojoj se nimać iz svih žilah naprezao, da je ponimšti nije bila u ruki slavianstva, to sad magjara u dolnjoj ugarskoj ni od korova nebi bilo. Al dočim su Slaviani s granice hrabrim srcem turčina odbijali — nimaću su oklopljene grude okretjali, i svoju narodnost neokrnjenu zadržali. Da se kojom nesrećom granica bila pošvabila, to bi nemština dolnju Ugarsku već davno poplavila.

Da nije slavian sjuga i zapada bio, onde bi se talianština a ovde nemština dalekò uvukla u nutarnja ugarske, slovenac mah je i gorke rane u jeziku nadobivao, al je dično ime u poviestnici zauzeo, buduće je u silnoj tiski nimačkoj i talianskoj sili životom odoliti znao.

A VI SVEŠTENICI UČITELJI BILEŽNICI KNEZOVI, KMETOVI, I SVI KOJISTE PRI SEBI A RADI STE I SEBI, I SVOME, POMAGAJTE, I PRIMEROM I POUKOM POMAGAJTE AKO BOGA ZNATE.

Ako učeni shvatili budu ovu svoju dužnost kako su na to prid Bogom i ljudem obvezani, i tu dužnost vršili budu sviestno onda smo spašeni, a drugčie uzalud jadikujemo i tužimo se. Sadanji ljudi koji neznadu štiti ni pisat premda mnogoputi osićaju: kako je to i po njih nesgodno, ipak nikad neće svoju dužnost škularenja diece, tako strogo na srce primiti, da je u svakih i nepovoljnih odnošajih vrše. Jel što čoviek nepoznaje to ne običaje pošivati.

Već kad dieca u škulu ugonjena zauzela budu miesto svojih otacah i materah, onda neće više oblastua sila potrebna biti, jel će ta sila u njihovi grudih dilovat, pak će sva-

kako nastojat : da se po svoju diecu to steče čega korist oni svakim korakom uživaju.

Donle je sve zalud, zalud vi govorite sad čovjeku zdravom : da je to grihota u poslenih dnevih na čošam sidit pak divanit, kad bi triebalo radit. On će vas poslušat, možda i kazat imate pravo al sutra će opet to isto činit, jel nije u njegovih grudih ona duševna sila : koja bi ga na radnju gonila. On će u zapečku volit suha kruha i soparna jila jist nego da idje na radnju. Gonite diecu u Škulu pak kad ova odrastu ni jednog neće te vidit u poslene dneve, da vrieme bezposlene troši van onih : koji se u kola glavnog griha upregli.

A i donle ove dembele gonite sa čoške kao klevetnike i smutljivce, po naredbi obéeg zapta, ove linčine valja iz pod suvaja tako odgonit, ko pijance kartače priko noći izmijane.

Zalud se tužite i jadikujete što vam divojke rumenilom i bililom svoje zdravlje truju, to vi njima kažete, da svoje zdravo lice nagrde, da je to varka kojom same sebe varaju al nikog neprivare, buduće svaki čovjek koji nije sliep vidi : da rumenilo i bililo nije njihovo, pa zna ih, kako u poslene dneve i to jutrom izgledaju, al to je sve zalud dok nije pamet njihova izobražena, da one same svojom pametjnom uvide, tu grdobu i opasnost, donle vas slušaju ako moraju, a kad se odkrenete onda vas izsmiju.

Govorite Vi sad mladim ljudem da to niti je liepo niti je mudro, kad oni kao poljodilci svoje zemlje izdaju pod novce i nsele se u varoš, gdje premda ni su učeni da kakvu zvanju obavljaju bezposlenostju prinudjeni zabavu traže, i poklem se ova nabavlja za bezposlene u mijanah kavanah, i onim kasinama, koje su na kalup prve polutine devetnajestog stolitja sastavljene, i misle : da se plemenito vrši građanska dužnost, ako se može koja novina proštit, i gdi koja tvorna zabava ponudit. U takima se vrzaju dan i noć ovaki mladi ljudi, sve donle: dok nisu svoje zemlje prolupali, i što su u mladosti obilazili to su podmorani tvoriti u starosti t. j. magadit i gorko radit. Zalud vi govorite dok takog mladića srdece i pamet natoliko nije iz obražena, da za najveću čest smatra radnju, i kano najsigurnie vrilo iz kojeg izvire zdravlje, veselje, i osiguranje obilovanja kruha i odila mira i pokoja u starosti. To on sve mora u njegovom ditinstvu u svojih grudih začeti da s njim razte i po godinah se razvija. (Slidi.)

DRUŽTVO SV. JEROLIMA SKLOPLJENO U ZAGREBU DA IZDAJE ZA MALE NOVCE MNOGO VRIEDNE I POUČNE ZA PUK KNJIGE.

Ovo društvo po naš slavenski puk takve je koristi — da bi dostojno bilo da se u svakom našeg Lista broju, priporučiva. Svaka knjižica, po ovoj družini izdata vriedna je zlata, e se za jeftine novce, buduće je za pučku pokuku na. Ko se želi o istini naših riečih uvjeriti, neka si dade sebi iz Zagreba doneti, samo knjižicu pod naslovom „Toplina ili Njeni Pojavi“ izdatu, pak će u mah priznati : da se važne stvari zauzimamo kada Ovu Družinu našim prijateljem priporučujemo.

Koja je već i s otog hvale vriedna, što je jeftina — buduće ako jedanput na uvjek 5 fr. a. v. položim, postajem članom — i više nikaku brigu nenosim, već svake godine po jedan primer pučke knjižice po slav. Društvu izdane primim.

Svećenici i drugi izkreni prijatelji svojeg puka, imadu nenaknadljivu u ovom Društvu prigodu : nabožne i poučne knjižice razprostrirati — i obraženost širiti. Netrieba da oni postaju članovom ove Družine, već kako kojom što novca stoji na raspolaganje neka ove godine za Adama Bedić — a druge godine za Jakova Bilinović položi 5 fr. i t. d. svake godine za jednog pak će biti u obéini dobri knjigah, upozna će se u puku ovo koristno Društvo, na sporiće se članovi, i umnožava će se njegova moć sve više dobrih knjižicah izdavati — Bog dao da nas shvate bratja i uporabe priliku

za jeftine novce mnogo dobra u svoju obéinu uvesti, i tako put zločestima knjižicama pričiti.

OSKUDICA U HRVATSKOJ.

Mi smo je 1867. godine trpili, poznamo je po sobstvenom izkustvu, kamenito mora biti srce koje se nezna ganuti na smilenje u ovakih žalostnih okolnostih.

Naši štiooci su kršćjani — koji znadu da je i viera bez ljubavi mrtva. Naši štiooci su Slaveni zato ih pouzdano pozivamo da milosrdne prineske sabiraju, i gladom morenoj bratji Hrvatom u pomoć pritrču.

Mi evo otvaramo naš Sabirački List sa 10 fr. i molimo našu bratju, da izvole svoj dar ljubavi prikazati ili poput našeg uredništva, ili ako ih je volja upravo u Zagreb na g. Gjurju Crnadak (u kući pravosl. obéine) poslati.

Bog će vas zapisati u knjigu narodna milosrdja, kao krvnu bratju — svojeg gladujućeg roda. Uredništvo.

D O P I S.

Sa Šumbriega, dan sv. Fabijana i Šebastijana. Visoko ugarsko ministarstvo bogoštovja i nastave izdalo je učtivi nalog prošle godine 1871. pod brojem 23229/1871. Ugarskomu episkopatu, da on podredjenomu si svećenstvu shodne korake predloži : kakovim bi se načinom prosti, štivu i pismu neuki, ljudi mogli obučavati u svih u život seljački zasjecajućih i obučujućih strukovnih predmetih.

Pečuvski ordinariat pozvao je doista pod službenim brojem 1910/1871. svojoj vlasti i brigi izručeno svećenstvo k ostvaranju ministerialna naloga tim dodatkom, da se u poduci i razlaganju raznovrstnih predmetah, kao što su osim štiva i pisma računstvo na pismo i na pamet, stočarstvo i u obće gospodarstvo, naravoslovje, biljarstvo, živinarstvo, po viest osobito ugarska i t. d. — nezaboravi vjerouka, koja je izvor svakoj znanosti i svakomu napredku.

Radostju čitamo u ovih novinah svaki pojav i rodoljubivi podhvat toga djelokruga, a najradje nam srcu godi, kad nam se javlja, da umjesto bunjevačkih i šokačkih svećenikah dičnu ovu zadaću počimlju rešavati naši narodni učitelji.

Dao dobri Bog, kad nas onde led bije, da nam bar s vrljih učiteljskih radnjah sunce napredka sije! Tiho, braćo! tiho, — tiho polagano, tko je nama mio, da mu ruku damo!

Dugo smo spavali dok su drugi na svoju korist kolo sreće navraćali ; mnogo smo se putah za tudjim natjecali ; tušta putah svoje smo se mile Slavjanke majke zaboravili ; tudje smo jezike učili, svoj smo zanemarili ; tudju smo slavu pjevali, a o svojoj šutili ; tudjim smo se perjem kitili, a svoje divno paunovo prezirali ; tudje smo ljude u zviezde kovali, a svoje ponizivali ; tudje smo kujige kupovali, a svoje palili ; tudjega smo boga veličali a slavjanskoga nogama gazili! — pa još želimo u njedrih roda svoga blagoslov srea narodnoga ?!

Ej braćo svećenici i učitelji dobrog roda bunjevačko-šokačkoga! — ne tako za Boga miloga! Već svaki u svom krugu, svaki u svom kutu radi, svjetuj, vodi, moli, ljubi, njeguj i uči Bunjevca i Šokeca u njegovoj kući i izvan kuće! Drago vrieme kupuj kradi i za rod mi dan noć radi, da u skore sretne dane, rod nam plakat već prestane! Samo odvažno, oprezno, mila rano! mudro, sretno, tiho, polagano!

Učimo ga o zračnih pojavih, u naših djedovih, — o prošlosti i sadanjosti ; — učimo ga o svem i o svačem, — ponajprije o svojim, pa istom osvješćena, obučena, u koliko je nužno o nenašem, o tudjem.

Uvadajte po selih i gradovih naše čitaonice, naše sastanke, naše kolo, naše sielo, — a ti čedo divno, bjelo, — bunjavačko-šokačka vilo! s našimi divnimi novinami nemanjkaj u nijednom društvu, u nijednom sastanku ; već nas vodi slavskoj zori i sretuomu spasodanku!

Šumbrežki sastanci i bratinski sbori bili nam ugled i uzori!
Blaž.

Miseca Srpnja. Drezda mi se veoma dopala tu kuće izgledaju kao palače; razdijeljena je ova varoš na dvie strane po riki Elba jedna bi bila stara a druga nova, ipak to se ovde neobistinjava, jel se na obe strane tako zidja i ponovlja da bi prije mogo reći: da je Drezda novim gradom postala. Ulice su duge široke i upravne, i poklem su stanovnici ljudi umom prosvietljeni, zato nemiluju po mraku teturati, već i večerom po sjajni ulicah se šetaći.

Naravno u veliki gradovih, mužko i žensko kad prikinu poslovanje, vrve na šetališta, da čistii zrak uživaju. Drezdansko ravnateljstvo zato se postaralo: i na svakoj strani i u sridi grada na mnogo miesta naložilo liepe obće bašte, gdi se veselo prolaze gradjani. Tu se i o tom brinu starešine: da se ulice metu i polivaju, ne ko u naši selih pak i gradovi — gdi ljudi misle: da valja ono što je gadno na sokak izliti, pak još i gar tamo izsuti, istina: da se u subatu prid veče metu sokaci, svaki djubre od svoje penžere na sridu sokaka odmiće, dočim Drezdanci misle: da je svakojakom djubretu najbolje miesto na djubrištu, da onde sazrie, i da se na zemljište iznese, i tamo to nagnoji i naplodi.

Ovo su ljudi friški, pak svakud vole ići peški nego na koli, zato neima ovde toliko fiakera, i omnibusa košto bi to putnici želili, niti su Drezdanci kicoši. tu nećeš viditi, tako skupo obučeni mužki i ženski košto ih pokaziva Beč i Pešta; oni miluju odiću ukusnu i čistu, al misle: da ova nije zato vriednost svoju izgubila, ako nije čipkom i zlatom obterešena, ako svilom nije obmotana, ako je već više puta na ledji nošena, ko što mi pokaza jednu mladu poljakinju pobratim: koja je na parabrodu triput čorape prominjivala. Velikaši ovde skupocinje na se ne tovaru, i to zaoto: jel dvore takve ne gleda rodostnim okom, pak se ovima priviknjivaju i gradjani.

Al tim više pokazivaju brižljivost o čuvanju zdravlja, jerbo je Drezda opasana sa svake strane s najlipšim palačam, koje su sve u srid krasni cvitnih baščah nanizane. Drezdankinje veoma miluju cviče — koje neimaju baštu imadu prozore — na te pomeću cripove, u kojima odgojavaju rajugodnie cviče. Drezdankinje kad putuju nose u ruki kitu cviča; mislim da je dilo njihovo vridnie nego onih divojakah u Aljmašu koje su zapuštale baštice na kalvarii — ponizane, pak ukrade jedno veliko dielo krasote od proslavljenja muke Isusove. Čudno će se gdikom viditi, ako rekнем: da sam ovde dvie take šumice vidio kakve ni s misliti nisam znao — jedna je od ružicah a druga od skupi kameliah sastavljena, nefalim ako za ove do 5 jutarah odkrojio budem. Saska je sad dielom Carevine nimačke postala, al tako mi se čini: da bi joj milie bilo: da ju je krilo orla austrijskog zakrnilo — to joj se nemože dopadati: ako uztribalo bude više vojevati i danka plaćati, nego štoje bivši savez nimački potribovao.

Stari rodoljub.

R A Z N E V I S T I.

— Nj. Veličanstva Prisvietli kralj i kraljica odputovali su u Tirol, gdje će u Meranu kraljica do prolitja ostat.

— Gr. Lonjaja je opet nastavio dogovor s Hrvatski domorodi — nastojeć prije izpisanih izborah snjima se nagodit, „Pester Lojd“ već govori da će dogovori skoro ciel dostići — radi toga obustavismo štampanje naši nazorah o razpustu Sabora.

— Da krivnja neureda nije našem puku srodna svidoči pojav — koji se pokazah o glasu: da se Gr. Radaya na svojoj zvanih zahvalio — ljudi su gotovi i veći teret na ramena uzeti, samo neka Radaya i nadalje diluje. Duhu pučkom odgovara dakle ministarstvo — kad ostavku Gr. Radaye neprima.

— Nimeci u Pragu novine sve redom među pod oravu, oni misle: ako česom zabrane govorit, da će oni prislat mislit i osićeat, neznadu — da što se para boljma sbija — tim veću snagu izvija.

— Rusini u Galicii žele da njihovo narodno pravo onom poljskom u svečem postane ravnopravno.

— Izjednačene su paraice koje se na granici medju Turci i Crnogornici vodile

— Židovi u Persii gladuju i njihovom jauku odzivaju se židovi po svem svietu razsuti — priiesci liepo utiču u blagajnu Londonskog Sбора. Da slavianska rodbina posiduje samo deseti dio ovakog sučustva, kobi se smio snjima ogledat.

— Turska Porta neće da zaostaje za kršćanskim Vladam. Buduć su državni novac činovnici razvukli, sad kani tim pomoći: da će dobra u viersko područje spadajuća u svoje ruke uzeti. To će biti liepo gazdovanje, i ako se nevaramo prvi udarac na grobu Mahomedovom da turci uvide: da on nimalo više nije bio od čovieka, i što je više pokazao, to je od Mojsie i Isusa uzajmio.

— U Sarajevu su turci počeli bunu snovati, sbog vakufski vierskih dobarah.

— U Rusii su već 1855. god. počeli snovati gymnasie t. j. sriednje škole za ženske u Moskvi tri gym. imadu sa 1020 učenica.

— Amerikankinje nastoje izpriti svako gradjansko i političko pravo za ženskinje, koja su dosad mužkarci uživali, one misle: kad može ženskinja kraljevati, zašto nebi mogla — i sjevernoj americi predsedjati.

— Riedka stvar. U Švedskom prestolnom govoru izjavlja kralj saboru: da će se predložiti smanjanje poreza.

— Japanci koji su se dosad grozili ako su Europevca u svojoj zemlji opazili — sad šalju kujeginje i knezove u Pariz i Berlin, da si našu civilisatiu osvoje Car sa vojnicu obuko je naše odilo, Francuse i Ingleze uzvo da ih vižbaju, još i Bavarce da im pivo kuvaju. Zabranjeno je kéri na bezstidnost prodavat, već siromaške će se odgojavat carskim troškom, vele da se i miesta bogostovska po zatvorala, al nebilize da će kršćjanluk obljubiti.

— U Petrogradu ukrali su stvari iz sbirke artilerirske koje miliune vriede, Redovah sv. Andrie i Nevskog brillantom postavljene znakove.

— Arapi opet se u Sirii pobunili, i Turke napali, Inglezi se biju u Indii. A amerikanci se prite španjulcem u otoku Kuba.

— Jogunluk radnikah tvorinarskih već se i u ruskom Petrogradu pokazao.

— Taliancem tako je već dodijalo Saborisanje u Rimu: da predsjednik od 500 zastupnikah, jedva znado izkupit 200 koje moljbom koje prietujom.

— Žiža pančevačka čestita hrvatsko srbskomu narodu što je postao najvišim apelacionim sudom: veli: sam kralj apeluje na tebe, da presudiš jeli onaj Rauchov nerasterani, ili ovaj nesaslušani sabor bio izraz narodni i zemaljski interesa?

— „Pest. Lojd.“ povlači svoju prijašnju viest o uspjehu dogovarah hrvatskih, i tvrdi: da ovi nisu doveli do porazumka, radi čega su i ukinjeni — dao Bog da se ovo neobistini.

G A Z D A L U K.

U bajskoj državnoj preparandii učeći se bunjevački mladići ove godine po predavanju g. Ivana Mihalović — a učimo materinski jezik. — Znake našeg napredovanja dajući, uzimamo slobodu štiocem „Bunjevačkih i Šokačkih Novinah“ s nekojih prevodih služiti. Ako p. uredništvo dragovoljno primi, — evo naše marljivosti prvotinja!

SADENJE DRVAH.

Sadenje se zove onaj način, po kojem drvo s jednog mēsta iz zemlje izvadi se, i na drugo opet umetne, da ono uhvativši se, svoje životvorje dalje može terati.

Može se razsaditi s ugodnim načinom svako drvo od najmanjeg pikirovanja počimajuć do stolćtna drveta.

Na čega treba paziti kod sadenja svakojakih vrstih i velikih drva.

- 1) Na vreme, u kojem će se saditi.
- 2) Na opravljavanje pred sadnjem.
- 3) Na isto sadenje.

Glede vremena neki drže, da od jesenjeg opadanja do prolećnog teranja neprestano može se saditi. Istina je, da možemo saditi, al ne svakojaka drva s koristjom u svako doba.

ZA PRAVILO MOŽEMO UZETI SLEDEĆE.

Deblja drva, koja su debela kao čovečja ruka u jesen se sade. A još deblja, košto i pravi kesten i čamovlje mlado u zimu, kadje smrznuta zemlja sa zemljom zajedno. Voćke od jednog palca debele, kano i brškvje u prolećje. Brškvje se samo dvogodišje mogu uspehom saditi.

Različji se sadenje voćakah na stalna mesta od sadenja u školu oplemenjivanja. Ovde će biti od 1-ga reč.

J A M A.

Na opravljavanje pred sadnjem pada 1) da se ono mesto dobro pripravi, gde će se drvo saditi. To nije svejedno, da makarkako uradimo. 2) U prevrnutoj zemlji dosta je, da zdva kubična cepeliša izkopama jamu, i to onda, kada sadimo. U neprevrnutoj zemlji čim je širja i dublja jama s otim bolje; može biti n. pr. četiri kubična cepeliša, — ovo tako razumim četiri kubična cepeliša široka, dugačka i duboka jama. Jama za prolećjne sadenje u jesen se izkopa, za jesenje pak u leto.

Kod kopanja jame, moramo paziti, na izbačenu iz nje zemlju. Gornja plodna pruga na obaško se izbaci na jednu stranu jame, a dolnja neplodna na drugu, posle će biti kazano, zašto! Kopanje jame prie zato se dogodi, da vanjski vazduh, kiša i snežni odtop na dnu jame i na stranah bivšu zemlju omekša i uplodi. Čim je veća jama, i tako prevrnutu zemlja, s otim bolje se razšire žilice, a što god bolje se razšire, s otim je veselija i lepša vanjska izteranica (mladica).

OPRAVLJANJE DRVETA ZA SAD.

Kod sklijom sadenja (pikvirovanja) vrh spuštanoga korena odštipne se, al kod kasnije ga sadenja ne samo koren, nego i vrh stabalcah se odriže: izvan nekoliko n. p. orah, višnje i divijega kestena. Pri izvadjenju kalamah iz zemlje osobitu brigu imajmo, uvek je dobro, ako se sotim dva čoveka bave. Jedan ašovom obkoli zemlju sa korenjem od kalamka na jedan cepeliš, a drugi izdigne. Kod manji, dvojica s dve strane u nišan jedan drugom, pod koren ubodu ašove, i zajedno izvade ga iz zemlje. Kod ovoga posla pozornni budimo, da sčim više korenjakah zdrvetom izvadimo. Čuvajmo se od satarenja žilicah i od velikoga ranjenja. Pokvarene žilice vodoravno s ostrim nožem gladko odrižu se, a gornja strana drveta osim prie spomenuti okastri se.

Iz daleka donošeni gotovi kalamki, koji na putu svakojakim vremenu jesu izmetnuti, osobitu brigu zaktivaju. Dogodi se kadšto, da kad su na putu velika zima ustupi, onda se korenki smrznju. Drugiput prolećjni vetrovi uvenu ga, il sa svim ga osuše. Smrznute u podrumje metnimo, tamo će se opet lagano pokripiti; uvenute u vlažnu zemlju zakopajmo; a osušene u vodu metnimo. Možemo upotrebiti lužnicu il odatnuto bure, u koje ulijmo toliko vode, koliko može korenke pokriti. Ovo pak nek stoji na takvom mestu, gde se smrznut neće. Ako korenak nabrekne i gladak postane, pokuša se, jel dobar? Ovo se poznati može, ako korenak s nožem na kraju urižemo, ako je nutarnja strana korena bela, znak je, da je dobar, ako je pak crnomanjasta, dalje režimo, dok do belog nedodjemo; ako je sav korenak crnomanjast, onda drvo na vatru, a ne za sad.

SADENJE.

Napred već opravljena jama zavali se, tako, da gornja

ili i plodna zemlja, koja se kod kopanja naobaško bacala, dospie na dno jame, a raobaško dolnja ili neplodna pruga na gornju stranu; prazna nek se ostavi jama tako duboko, koliko korenki zaktivaju. Onda, već prepravljeno drvo umetne se na sred jame, korenki s rukom amo tamo uprave se. posle pak sitnom omekšanom zemljom se zaspju, i ako sadenje u prolećje biva s jednom kantom vode poliju se. Ozgor jedna pruga suve zemlje ostavi se, zato, da gornja pruga se ne okori. Na dubljinu gledajuć biliži se, da u ravnoj zemlji je dosta, ako korenke s jednoga dlana zemlja pokrije. Al u brdovitih mestih, gde zemlju plaha kišaj lasno može odneti. i u čistomu pesku slobodno možemo štogod dublje metnuti. — Nekoji su naučili sadjeno drvo prosto gore na zemlju metnuti, bez, da jamu kopaju, i posle od druge zemlje napis prave višje korenakah. Ovo veoma preporučeno je na nizkih mestih, gde je zemlja vlažna, ovde medjutim bez jendeka nemožemo dopriti do cilja. Posadjeno drvo ne utumbasse, kako su gdekoji sa sapištem ašova naučili činiti. Zbog dva uzroka 1) jel lasno možemo satrti koru korenakah. 2) U utumbanu zemlju nemože dospiti ni vlaga ni vazduh lasno; bez vlage i vazduha pako nemože drvo živiti. Isto to stoji i za vrlo duboko usadjeno drvo.

Nadno jame, al osobito medj korenke čuvajmo se makarkakvi, osobito nezreli slamni gnoj metnuti: jer u vreme susje, ne da bi gojio korenke, nego bi kao izgoren ugalj izvukao iz njih još i u njima bivšu vlagu.

U vlažnoj godini pak plėsan uzrukuje, koja obadva su škodljiva na sadišje drvo. — Ako nam je zemlja veoma mršava, možemo baciti jednu šaku mešanoga gnoja na gornju stranu, kiša će čorbu do korenakah dovesti; ili redkim tekućim gnojom polijmo. Potrebnoje dalje okol panja zemlju na sliku zdile ugladiti, da kad kiša pada, il kod zalivanja vodu zadrži, i žilama odvede.

Nekoji naučili su zabiložiti drvo prie nego što bi uzdigli iz zemlje; da severna strana opet severu, južna jugu dospije kod sadenja, al, ovo nije potrebno.

Drugi mesecu svemoguću vlast prepisivaju glede sada voća, i samo u neko vreme sade drva. U ovom ima štogod, al nije tako važno, kao što nekoji veruju. Preveo Jozip Temunović drugo godišje slušaoc praeparandje.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik Pešta 3. Velj. Vuna — sad se traži i kupuje po prijašnjoj cieni. — Mast varoška 34 fr. 50—55 n. Slanina 31 fr. 50 nov. — Šljive 12 fr. 50 nov. banat. 11 fr. 50 n. Orasi 11 fr. 15 n. maž. — Kože neučin. volov. 74—75 fr. nimač. suhe 76—78 fr. par. amerik nasolj. 45 fr. suhe prve 78—82 fr.

CINA RANE. Pešta, 3. Veljače. Čisto žito banatsko: 81 fnt. 5 fr. 90—95 nov. 87 fnt. 6—7 fr. — nov. tisansko, peštansko stol.-biogr. 81 fn. 5 fr. 90—95 n. 87 fn. 6 fr. 85—90 n. bačvansko 81 fn. 5 fr. 80—85 n. 84 fn. 6 fr. 50—55 n. Raž 78—79 fn. 3 fr. 50—55 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 50—60 n. Zob 45—48 fn. 1 fr. 85—90 n. Kokuruz mirov. 3 fr. 70—80 nov.

Visina vode dunavske.

Pešta 3-og Veljače: 7' 1" nad 0. opada.

Požun 2-og Veljače: 8' 0" nad 0. "

Vrieme se izvedrilo, na novo mrzne, led kod nas još stoji.

Poruke uredništva.

Zemun: G. J. V. Još malo valja čekat. Više u pismu. — Požega: Dragom bratu sve je stiglo — označeni dobivaju. — Vaškut: G. J. dosta je garavo ako je tako u jesen. — Koprivnica: Odpravljeno je, i pogriška još prie izpravljena, — takodjer i u Fojnicu G. V. molim izvjestite me jel došlo do ruke.